

znamu. Rozhodným však jest, že se podle horního zákona těsný svazek, který spojuje hornický podnik s jeho majitelem, propachtováním nijak nepřetrhává, naopak ustanovuje § 187 horního zákona, že přímá zodpovědnost majitele za provozování podniku trvá při propachtování dolu dále, ač s výhradou postižního nároku proti pachtýři. Není proto možno majitele dolu jen z toho důvodu, že provozování těžby propachtoval, vylučovati z právních řádů, jimiž se hornické poměry upravují, a k nimž náleží dle deváté hlavy horního zákona i úprava námezdních poměrů horníků na dole zaměstnaných, a dle zákonů shora citovaných zřízení a působnost závodních rad, mzdových výborů a rozhodčích soudů. Rozhodování o podané žalobě nenáleží tedy řádným soudům, nýbrž hornickému soudu rozhodčímu.

Čís. 3735.

W-konto.

Z pouhého neudání jména smluvníka komisionářem nelze o sobě usuzovati na jeho vstup do obchodu dle prvního odstavce čl. 376 obch. zákona.

Vstup komisionáře do obchodu podle třetího odstavce čl. 376 obch. zák. musí se státi způsobem vylučujícím každou pochybnost a nelze jej spatřovati v pouhém ohrazení se komitenta proti připsání výtěžku na konto W. Použití práva toho není sice vázáno lhůtou, leč v několikaletém mlčení komitenta jest spatřovati vzdání se nároku.

Prodala-li tuzemská banka jako komisionářka pro tuzemce na Vídeňské burse cenné papíry a vzhledem k nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n., nemohla výtěžek převést do tuzemska, aniž by ji bylo lze považovati za samokupitelku, jest žalobu komitenta na vyplacení výtěžku prodeje v Kč zamítnouti pro tentokráte.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1924, Rv I 1721/23.)

Tuzemská banka prodala v lednu 1919 na vídeňské burse cenné papíry k příkazu žalobce, jehož dopisy ze dne 23. a 31. ledna 1919 o prodeji zpravila, neuvedši jména kupitelova. Vzhledem k nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. převedla banka výtěžek za cenné papíry na t. zv. konto W. Žalobu na banku o zaplacení výtěžku za cenné papíry v Kč procesní soud první stolice zamítl, odvolací soud žalobě vyhověl. Důvody: Odvolání žalobcovo jest odůvodněno vzhledem k ustanovení čl. 376, odstavce třetí obch. zák. a to v uvážení těchto okolností. Poněvadž žalovaná banka ve svých dopisech ze dne 23. a 31. ledna 1919 o provedení příkazu nejmenovala jinou osobu jako kupitele papírů, byl žalobce jako komitent oprávněn, žalovanou samu za kupitele považovati, zvláště, když žalovaná vyhradila si ve svých obchodních podmínkách v souhlasu se čl. 376 odstavec první obch. zák., že sama může do obchodu vstoupiti, a v dopisech neoznámila, že přes to nechce, by byla považována za kontrahentku. Proč banka jinou osobu jako kupitelku nejmenovala, jest lhostejno. Není věci

komitentovou, by se staral o tyto důvody. Okolnost, že banka při bursovních prodeích jména kupitelova nezví, nemůže nic změnit na ustanovení čl. 376 odstavec třetí obch. zák., který má výslovně také bursovní obchody na zřeteli, a také nemůže práva komitentova zkrátiti. Nechtěla-li banka jako samokupitelka vstoupiti a chtěla-li následky čl. 376 odstavec třetí obch. zák. od sebe odvrátiti, mohla prostě ve svých dopisech oznámiti, že do obchodu nevstupuje, aniž by jmenovala kupitele. Návor, že žalobce nemusil si činiti nárok na právo, jemu ve čl. 376 odstavec třetí obch. zák. vyhrazené, že tohoto práva mohl se také zřici, jest ovšem správným. Na takové zřeknutí nemůže se však usuzovati z pouhého mlčení, naopak pouhé mlčení na straně komitentově — jemuž nebyla jmenována třetí osoba jako kupitel — může se vykládati pouze v ten rozum, že právě jest srozuměn se vstupem komisionáře do obchodu, jak v zákoně pro ten případ jest stanoveno. Ve čl. 376 odstavec třetí obch. zák. stanovené pravidlo mohlo by se odstraniti pouze výslovným odporem komitentovým. Pouhé mlčení platí zde za schválení zákonného předpokladu, nikoli však za jeho odmítnutí. Ani námitka, že u bank není obvyklým při takových příkazech výslovně odmítnouti vstup do obchodu, není správná. Zvyklost může jen vedle zákona a k jeho doplnění býti pramenem právním (platiti), nikoli však proti zákonu. Odporovalo by také zásadám o poctivém obchodním styku a jeho nutnou bezpečnost by podkopalo, kdyby se připustilo, by komisionář, který předem nevyhloučil, že nevstoupí do obchodu podle čl. 376 obch. zák., dodatečně odmítnutím obchodu po případě v době, jež se mu zdá výhodnou, na útraty komitentovy, který učinil opatření, spoléhaje se na ustanovení čl. 376 odstavec třetí obch. zák. ve smyslu tohoto ustanovení, získal si výhody nebo využítkoval pro sebe okolnosti a konjunktury. Vstoupila-li žalovaná do obchodu, pokud se týče přijde-li ustanovení čl. 376 odstavec třetí obch. zák. pro žalobce k použití, nemůže žalovaná odmítnouti placení pohledávky — ve výši nepopřené — v československých korunách, poněvadž poměr mezi komitentem a komisionářem změnil se v poměr mezi prodátem a kupitelem, nejde tudíž v tomto případě již jen o poměr odvozený a proto nesejde již na tom, zda a jak žalovaná skutečně prodala. Veškerá nebezpečí znehodnocení výtěžku, která mezi tím nastala, stihají žalovanou. Žalovaná jest povinna, zaplatiti v korunách československých, poněvadž podle čl. 324 odstavec první obch. zák. přichází v úvahu jako místo plnění sídlo žalované a podle §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., pohledávky na koruny znějící, jež v oblasti Československé republiky mají se platiti, jest platiti v československých korunách v poměru 1 : 1.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu s dodatkem, že se žaloba zamítá jen pro tentokráte.

D ů v o d y:

Po stránce právní nutno vzhledem k obsahu dovolací odpovědi předem zdůrazniti, že ani odvolací soud neuznal, ani v celém řízení nebylo tvrzeno, ani na jevo nevyšlo, že žalovaná banka sama do obchodu se

žalobcem vstoupila jako kupitel dle prvního odstavce čl. 376 obch. zák., ač byla k tomu dle tohoto zákonného předpisu oprávněna a právo to si v pátém odstavci svých obchodních podmínek vyhradila. Jmenovitě nelze ani při nejblahovolnějším výkladu takto rozuměti dopisům banky ze dne 23. ledna a 30. ledna 1919, neboť banka oznamuje v nich, že, vyřizujíc udělený jí příkaz, prodala cenné papíry na vídeňské burse a že žalobci účtuje výtěžek valutou ke dni 31. ledna 1919 a 6. února 1919, tedy ke sčítovacím dnům vídeňské bursy, čímž dává zřejmě na jevo, že nechce býti pokládána sama za kupitele. Že z pouhého neudání osoby kupitelovy nemůže býti dovozován již vstup komisionáře do obchodu dle prvního odstavce čl. 376 obch. zák., plyne z třetího odstavce tohoto článku, jenž by byl při takovém výkladu bezpředmětným a zbytečným. Tím jest vyvrácen i názor odvolacího soudu, že, nechtěla-li banka býti považována sama za kupitele, byla povinna žalobci výslovně oznámiti, že do obchodu nevstupuje. Odvolací soud vychází s právního stanoviska, že banka musí býti pokládána za kupitele podle třetího odstavce čl. 376 obch. zák., poněvadž nejmenovala žalobci osoby, již cenné papíry prodala. Kdyby tomu tak bylo, musilo by z důvodů v napadeném rozhodnutí uvedených a Nejvyšším soudem důsledně zastávaných býti přisvědčeno rozhodnutí odvolacího soudu, že žalovaná banka jako přímá kupitelka nemůže se dovolávat zákazů vlád československé a rakouské o výplatách tak zvaných kont-W a jest povinna dlužnou částku zaplatiti v korunách československých. Než předpisu čl. 376 třetí odstavec obch. zák. nelze v tomto případě použiti. Dle tohoto ustanovení zákona jest komitent ovšem oprávněn, držeti se komisionáře jako přímého kupitele nebo prodatele, nepojmenoval-li tento při oznámení o provedeném obchodu jako kupitele nebo prodatele někoho jiného, takový vstup komisionáře do obchodu nenastává však sám sebou pouhým neoznámením osoby třetí smluvní strany, nýbrž jest závislým na vůli a volbě komitentově, který se práva na změnu poměru komisionářského v přímý poměr smluvní může také vzdáti. Pro dalekosáhlé následky jeho rozhodnutí jest nutno žádati, aby komitent svého práva, prohlásiti vstup komisionáře do smlouvy, použil způsobem vylučujícím každou pochybnost a prohlásil buď výslovně neb činem třeba jen konkludentním, ale na venek patrným (čl. 278 a 279 obch. zák., § 863 obč. zák.), že považuje komisionáře za svou přímou smluvní stranu. Toho žalobce neučinil. V tom, že se dle svého tvrzení ohražoval proti účtování výtěžku ve starých korunách, nelze spatřovati uplatňování práva dle čl. 376 třetí odstavec obch. zák. konkludentním jednáním, ježto žalobce mohl při svých protestech vycházeti i z jiných právních hledisk, na příklad z důvodu zavinění banky opomenutím včasného převodu výtěžku prodeje do Československé republiky, což žalobce v tomto sporu rovněž uplatňuje. Jinak neuvedl žalobce vůbec ničeho, z čeho by se na uplatnění práva dle čl. 376 odstavec třetí obch. zák. dalo souditi. Ještě v žalobě, podané po více než třech letech po zaslání odpočtu, nezmiňuje se slovem o tom, že pokládá banku za přímou kupitelku, teprve když slyšený znalec poukázal na zmíněný zákonný předpis, dovolává se ho i žalobce. Zásadně nutno sice připustiti, že použití práva dle čl. 376 třetí odstavec obch. zákona není vázáno

určitou lhůtou, ale přičilo by se obchodní poctivosti a slušnosti, jakož i potřebné bezpečnosti obchodních styků a tudíž i dobrým mravům, kdyby žalobce, který dle všeho nikdy nepomýšlel na to, by uvedeného práva použil, dodatečně, po tak dlouhé době, když by se mu to právě hodilo, chtěl na újmu žalované banky těžiti z okolnosti, které před tím nepřikládal významu, že mu banka svého času nepojmenovala kupitele. Lze dokonce důvodně pokládati za to, že se žalobce více než tříletým nepoužitím onoho práva tohoto práva vzdal. Nelze proto použití třetího odstavce čl. 376 obch.zák., nelze vycházeti ze stanoviska, že jest mezi stranami přímý poměr prodatele ke kupiteli, a zůstává při právních pravidlech, platných pro obchod komisionářský, při němž komisionář provádí obchod sice vlastním jménem, ale na účet komitenta a jest povinen mu odvésti, co má z obchodu obdržeti (čl. 360 a 361 obch. zák.). Tím nejsou však požadované koruny československé. Dle příkazu žalobcova byl prodej proveden na burse ve Vídni, a ve Vídni zůstal i výtěžek prodeje, takže není dle Šu 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 186 sb. z. a n., splatným v tuzemské měně. Peníz 17.225 K 50 h byl ve Vídni splatným dne 6. února 1919 a nesměl býti do republiky Československé již převeden, neboť nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n., zakazující takové převody, nabylo toho dne již účinnosti. Že další částka 87.086 K splatná ve Vídni již 31. ledna 1919, nebyla do 6. února 1919 převedena na území Čsl. republiky, nelze přičítati žalované bance za zavinění, neboť to by předpokládalo porušení nějakého příkazu žalobcova, neb aspoň vědomost žalované banky o měnových záměrech československé vlády, již nelze u ní předpokládati. Mimo to měly býti uvedené peníze bankovní úhradou pro pozdější krycí koupi předem prodaných papírů opět na vídeňské burse, takže povaha obchodu samého vyžadovala, by zůstaly ve Vídni. Ačkoliv z toho, co vyloženo, vyplývá, že žalobce vzhledem ku předpisům čl. 361, 362 a 368 obch. zák. a nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. nemůže toho času se domáhati výplaty výtěžku prodaných papírů v korunách československých, není vyloučeno, že sporná vídeňská konta se dodatečně přece stanou splatnými v československých korunách, pročež byl rozsudek prvního soudu obnoven s dodatkem, že se žaloba zamítá jen pro tentokráte.

Čís. 3736.

Dopravní řád železniční.

Nesouhlasí-li skutečná povaha zboží s jeho poznačením na nákladním listě, jest železnice oprávněna vypočítati dovozné nikoliv dle skutečné povahy zboží, nýbrž dle poznačení, použitého v nákladním listě, a, není-li zboží označeno přesně označením, na které tarif váže použití nižší sazby, jest dráha oprávněna počítati za ně dovozné dle nejvyšší sazby I.

Označení železa dle říšsko-německého dopravního tarifu.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1924, Rv I 1767/23.)